

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 23.09.2004
COM(2004)608 galīgā redakcija

ZAĻĀ GRĀMATA

Iepirkumus aizsardzības jomā

(iesniegusi Komisija)

SATURS

IEVADS	3
I IEPĪRKUMS AIZSARDZĪBAS JOMĀ: IEMESLI RĪCĪBAI.....	3
1. Sadrumstalotais aizsardzības preču un pakalpojumu tirgus.....	4
2. Aizsardzības preču un pakalpojumu tirgus īpatnības.....	4
2.1 Valstu dominējošā loma	4
2.2 Piegādes drošības un konfidencialitātes prasības.....	4
2.3 Bruņojuma iegādes programmu komplikētība	5
3. Esošā tiesiskā ietvara robežas	5
3.1 Kopienas noteiktā izņēmumu sistēma.....	5
3.2 Atšķirības nacionālajās tiesību sistēmās	7
II PĀRDOMU VIRZIENI, LAI DEFINĒTU DARBĪBU EIROPAS LĪMENĪ.....	8
1. Labāk izskaidrot esošo Kopienas tiesisko ietvaru.....	8
2. Papildināt Kopienas tiesisko ietvaru ar īpašu instrumentu	9
2.1. Mērķi.....	9
2.2 Saturs.....	10
KONSULTĀCIJU VEIDS	11

IEVADS

Šī Zaļā Grāmata ir viena no darbībām, ko Eiropas Komisija paziņoja savā 2003. gada 11. martā pieņemtajā paziņojumā „Ceļā uz Eiropas Savienības politiku aizsardzības aprīkojuma jomā”¹. Ar šo darbību palīdzību Eiropas Komisija vēlas veicināt Eiropas aizsardzības preču un pakalpojumu pārredzamāka un atvērtāka tirgus („European Defence Equipment Market”, EDEM) pakāpenisku izveidošanu starp dalībvalstīm, kas, ievērojot sektora īpatnības, to padarītu ekonomiski efektīvāku.

Virzība uz Eiropas mēroga tirgus izveidi ir viens no galvenajiem instrumentiem, lai veicinātu Eiropas rūpniecības konkurētspēju, nodrošinātu labāku resursu sadali aizsardzības jomā un atbalstītu Eiropas Savienības militārās kapacitātes attīstību Eiropas Drošības un aizsardzības politikas (EDAP) ietvaros.

Eiropas Aizsardzības aģentūras, kas ir kompetenta aizsardzības kapacitātes, izpētes, iepirkumu un bruņojuma jomā, radīšana dara šāda tirgus izveidi vēl svarīgāku.

Eiropas aizsardzības preču un pakalpojumu tirgus izveide prasītu veikt vairākas papildu darbības, arī piemērota tiesiska ietvara izveidi attiecībā uz aizsardzības preču un pakalpojumu iepirkšanu. Šobrīd valstu līmenī noslēgto aizsardzības preču un pakalpojumu tirgu lielāka atvēršana ļautu palielināt tirdzniecības iespējas šī sektora Eiropas uzņēmumiem, tai skaitā MVU, un veicinātu to izaugsmi un konkurētspēju.

Šīs Zaļās Grāmatas mērķis ir, ievērojot subsidiaritātes principu, turpināt šajā jomā jau aizsāktās debates². Šim nolūkam Eiropas Komisija bija izveidojusi divas darba grupas, ko veidoja Eiropas Savienības dalībvalstu valdību un uzņēmumu pārstāvji, kuri piedalījās Zaļās Grāmatas izstrādes sagatavošanas stadijā.

Zaļās Grāmatas pirmajā daļā tiek identificēti iemesli rīcībai, aplūkojot pašreizējo situāciju aizsardzības preču un pakalpojumu tirgū, tā daudzās īpatnības un pastāvošos noteikumus. Zaļās Grāmatas otrajā daļā uz šo konstatējumu pamata tiek apskatīti iespējamie rīcības virzieni.

I IEPIRKUMS AIZSARDZĪBAS JOMĀ: IEMESLI RĪCĪBAI

Izdevumi aizsardzībai veido pietiekami lielu izdevumu daļu dalībvalstu budžetos, tas ir, 160 miljardi eiro 25 dalībvalstīs, no kuriem 1/5 ir paredzēta militāro preču un pakalpojumu iegādei (iepirkšana, izpēte un attīstība)³.

Iepirkumus aizsardzības jomā šobrīd raksturo tirgus sadrumstalotība pēc nacionālās piederības pazīmēm (1. §), īpatnības, kas tos atšķir no citiem iepirkumiem valsts vajadzībām (2. §), un complicētais juridiskais ietvars (3. §).

¹ COM(2003) 113 galīgā versija.

² Bruņojuma Politiskās Padomes Grupas (POLARM), Rietumeiropas bruņojuma grupas (RBG), aģentūras izveides grupas, kuras uzdevums ir īstenot Eiropas Aizsardzības aģentūru, darbi.

³ Avoti: NATO (Ziemeļatlantijas līguma organizācija) un SIPRI (*Stockholm International Peace Research Institute*) 2002.

1. SADRUMSTALOTAIS AIZSARDZĪBAS PREČU UN PAKALPOJUMU TIRGUS

Lai gan dalībvalstu militāro izdevumu kopums ir ievērojams, iepirkumu tirgus ir sadrumstalots pēc nacionālās piederības pazīmēm, kas rada grūtības visās dalībvalstīs, kurās ir aizsardzības rūpniecība. Sakarā ar aizsardzības budžeta samazināšanu un bruņoto spēku pārstrukturēšanu, individuālo valstu, tai skaitā lielo valstu, iepirkumu apmērs vairs nav pietiekams, lai sasniegtu ražošanas apjomus, kas ļautu kompensēt bruņojuma sistēmu izpētes un attīstības augstās izmaksas. Šī situācija, kā arī izpētes un attīstības finansējuma sadrumstalotība Eiropā rada papildu izmaksas nodokļu maksātājiem un kaitē Eiropas aizsardzības rūpniecības konkurētspējai un tās spējai atbilst EDAP prasībām. Ņemot vērā tehnoloģiju divējādās (militārās un civilās) izmantošanas potenciālu, tiek iespaidota arī rūpniecības vispārējā konkurētspēja Eiropā.

Pēdējo desmit gadu laikā ir panākts zināms progress, veicinot Eiropas valstu sadarbību bruņošanās jomā un pamazām atverot attiecīgos tirgus konkurencei Eiropas mērogā. Tomēr šīs iniciatīvas nebija pietiekamas, lai izveidotu Eiropas bruņojuma tirgu. Kas attiecas uz sadarbības programmām, joprojām bieži izmantotais „investīciju taisnīgas atdeves princips” tirgus atvēršanu dara iespējamu tikai iesaistīto valstu līmenī un paredz darbu sadali, kas izriet no nacionālo rūpniecības politiku apsvērumiem. Kas attiecas uz iepirkumiem nacionālajā līmenī, tikai neliela to daļa tiek piešķirta, izmantojot iepirkuma metodes, kas paredz konkurenci potenciālo piegādātāju starpā. Neatkarīgi no izmantotajām procedūrām, vietējie ražotāji joprojām saņem lielāko pasūtījumu daļu.

2. AIZSARDZĪBAS PREČU UN PAKALPOJUMU TIRGUS ĪPATNĪBAS

Šī tirgus īpatnības izriet no militāro preču un ar tām saistīto pakalpojumu rakstura. Tās nav tikai ekonomiska un tehnoloģiska rakstura, tās ir atkarīgas arī no drošības un aizsardzības politikas katrā dalībvalstī⁴. Respektīvi, militārai rūpniecībai ir stratēģisks raksturs un īpašas attiecības ar valsti.

2.1 Valstu dominējošā loma

Sakarā ar privatizāciju, un lai optimizētu iepirkumu politiku pēdējo gadu laikā, valstu nozīme ir samazinājusies, tomēr tā vēl joprojām ir dominējoša. Kā vienīgie klienti valstis nosaka attiecīgo preču pieprasījumu saskaņā ar militārajām vajadzībām, kas saistītas ar to stratēģiskajiem mērķiem, un tādejādi nosaka arī tirgus lielumu. Tās katra savā mērā piedalās izpētes un attīstības finansēšanā, tādā veidā iespaidojot ražotņu tehnoloģiskās iespējas un ilgstošu konkurētspēju. Kā regulatori tās kontrolē bruņojuma tirdzniecību (tai skaitā Eiropas Savienības iekšienē) ar eksporta licenču mehānisma starpniecību, kā arī piešķirot pretendentiem tiesības slēgt iepirkuma līgumu. Šī kontrole, lai arī ierobežotā mērā, tiek veikta arī attiecībā uz ražošanas pārstrukturēšanu un īpašnieku struktūras maiņu.

2.2 Piegādes drošības un konfidencialitātes prasības

Aizsardzības prasības paredz, ka gan miera, gan kara apstākļos piegādes avoti tiek nodrošināti visā bruņojuma programmu darbības laikā: no koncepcijas izstrādes līdz iekārtu norakstīšanai. Valstis, tāpat, var noteikt īpašas piegādes garantijas. Nacionālas aizsardzības ražošanas

⁴ Skatīt Padomes POLARM grupas dokumentu, kas pievienots Paziņojumam COM(1997)583, 4.12.1997.

kapacitātes saglabāšana var būt drošs veids, lai varētu rīkoties atbilstoši stratēģiskajām interesēm un reaģēt ārkārtas situācijās, veicot militārās operācijas.

Aizsardzības apsvērumi tāpat var prasīt, lai valstīm būtu bruņojums, kas garantē to militāro spēku tehnoloģisko pārsvaru. Tas galvenokārt balstās uz programmu un to tehnisko specifikāciju konfidencialitāti. Pienākums aizsargāt šo konfidencialo informāciju nozīmē, ka ražotājiem jāiegūst nacionālo drošības dienestu noteiktās atļaujas.

2.3 Bruņojuma iegādes programmu komplikētība

Bruņojuma attīstības programmas ir komplikētas. Ņemot vērā ierobežotos ražošanas apjomus un augsto komerciālās neveiksmes risku, ir nepieciešams valsts atbalsts. Bruņojumu bieži veido jaunas sistēmas, kas reizē ietver gan militārās, gan civilās tehnoloģijas. To „dzīves cikls” – laika posms starp operatīvās vajadzības noteikšanu un sistēmas darbības beigām - var būt ļoti garš, līdz pat 50 gadiem. Kvalitātes un cenas samēram, kā arī riska vadībai ir jābūt nodrošinātai visā šajā laikā. Tādēļ valstīm ir jābūt pieejai adekvātai rūpnieciskai un tehnoloģiskai jaudai visā sistēmas darbības laikā un jāuztur ilgstošas un drošas attiecības ar piegādātājiem.

Turklāt bruņojuma iekārtu „off-the-shelf”⁵ iepirkumu līgumos bieži tiek iekļauti vairāki papildnoteikumi par labu pircējvalstij – t.s. „kompensāciju pasākumi” (offset arrangements). Tie var nodrošināt pircējvalstij investīciju atdevi, kas pārsniedz 100% no līguma summas. Attiecīgie ieguvumi var būt tieši, piemēram, pasūtījumu līgumi pircējvalsts uzņēmumiem vai ar sākotnējo līgumu saistīto prasmju („know-how”) un tehnoloģiju nodošana. Tie var būt arī netieši un attiekties uz citiem rūpniecības sektoriem, nevis uz to, kurā slēgts attiecīgais līgums, pat uz nemilitāriem sektoriem.

3. ESOŠĀ TIESISKĀ IETVARA ROBEŽAS

3.1 Kopienas noteiktā izņēmumu sistēma

Aizsardzības sektora īpatnības kopš Kopienas dibināšanas ir atzītas ar īpaša režīma palīdzību, kas definēts EK Līguma 296. pantā. Saskaņā ar šā panta 1. daļu:

„a) dalībvalstīm nav jāsniedz informācija, kuras izpaušanu tās atzīst par būtisku savas drošības interešu apdraudējumu;

b) dalībvalstis var veikt pasākumus, ko uzskata par vajadzīgiem, lai aizsargātu savas būtiskās drošības intereses, kas saistītas ar ieroču, munīcijas un militāra aprīkojuma ražošanu vai tirdzniecību; šādi pasākumi kopējā tirgū nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt tādu ražojumu konkurenci, kuri nav tieši paredzēti militāriem nolūkiem⁶”.

Ņemot vērā tā vispārējo formulējumu, šis nosacījums var tikt piemērots arī attiecībā uz iepirkumiem valsts un pašvaldību vajadzībām.

⁵ Jau pabeigts, pārdošanai gatavs bruņojums.

⁶ Saskaņā ar šā panta 2. punktu, 1958. gadā Padome ir pieņēmusi to preču sarakstu, kuriem ir piemērojami 1. punkta nosacījumi.

Kā tas izskaidrots jaunās direktīvas 2004/18/EK 10. pantā, Kopienas noteikumi valsts un pašvaldību iepirkumu jomā tiek piemēroti pasūtītāju veiktiem iepirkumiem aizsardzības jomā, saskaņā ar EK Līguma 296. panta nosacījumiem. Respektīvi, Kopienas noteikumi principā ir piemērojami arī aizsardzības jomā, taču dalībvalstīm ir iespēja atkāpties no tiem tādos gadījumos un uz tādiem nosacījumiem, kas atrunāti EK Līgumā. Jebkurā gadījumā EK Līguma 296. pantā paredzēto iespēju nedrīkst izmantot aizsardzības institūciju veiktajiem nemilitāro preču, kā arī preču, kas nav paredzētas specifiskiem militāriem mērķiem, iepirkumiem.

Eiropas Kopienu Tiesa ir ierobežojusi šīs atkāpšanās iespējas izmantošanas nosacījumus, norādot, ka⁷:

- tās izmantošana nevar būt vispārēja un automātiska, bet tai jābūt attaisnotai katrā atsevišķā gadījumā. Tādejādi, dalībvalstīm ir iespēja paturēt noslēpumā informāciju, kuras izpaušana apdraud to drošību, un tiesības izmantot atkāpes no iekšējā tirgus nosacījumiem bruņojuma tirdzniecības jomā, tomēr tām ir jānovērtē atkāpšanās iespējas piemērošanas pamatotību katra individuāla līguma gadījumā;
- atkāpes izmantošana ir attaisnojama tikai, ja tā ir nepieciešama, lai pasargātu būtiskās drošības intereses;
- pierādījumus par atkāpes piemērošanas pamatotību sniedz dalībvalsts, kas vēlas to izmantot;
- šos pierādījumus vajadzības gadījumā ir jāiesniedz dalībvalsts tiesai vai, attiecīgi, Eiropas Kopienas Tiesai, ja Komisija vērsas tajā kā EK Līguma piemērošanas uzraugošā institūcija.

Kaut arī principā dalībvalstis var atkāpties no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma un direktīvu nosacījumiem vienīgi stingri noteiktos gadījumos, prakse norāda uz vairākām problēmām:

- sakarā ar šo noteikumu precīzas interpretācijas trūkumu attiecībā uz iepirkumu valsts vajadzībām ir izveidojusies gandrīz sistemātiska atkāpšanās prakse. Mazais iepirkumu paziņojumu publikāciju skaits *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, neskatoties uz Eiropas Kopienas Tiesas skaidrojumiem, ļauj domāt, ka dažas dalībvalstis uzskata par iespējamu automātiski izmantot attiecīgo atkāpi;
- tā kā būtisku drošības interešu jēdziens nav noteikts ne Kopienas tiesībās, ne Eiropas Kopienas Tiesas jurisprudencē, dalībvalstis rīkojas samērā brīvi, nosakot iepirkumus, kas varētu šīs intereses apdraudēt;
- lai noteiktu EK Līguma 296. panta piemērošanas sfēru, 1958. gada saraksts⁸ nevar kalpot par juridisku pamatu, jo tas nav ne oficiāli publicēts, ne pārskatīts kopš izveidošanas.

⁷ Cita starpā skat. Eiropas Kopienas Tiesas spriedumu *Johnston* lietā lieta 222/84, kā arī spriedumu lietā starp Komisiju un Spāniju, lieta C-414/97. Pēdējais no šiem lēmumiem, lai arī pieņemts saistībā ar PVN, ir piemērojams attiecībā uz iepirkumiem valsts un pašvaldību vajadzībām.

⁸ Skatīt 6. zemsvītras piezīmi.

Tādā veidā var konstatēt, ka iepirkumi aizsardzības jomā vēl joprojām ir lielā mērā pakļauti tikai nacionālajai likumdošanai.

3.2 Atšķirības nacionālajās tiesību sistēmās

Kas attiecas uz iepirkumu aizsardzības jomā, lielākā daļa nacionālo tiesību sistēmu paredz atkāpšanos no iepirkumu standarta noteikumiem, tomēr caurskatāmības līmenis attiecīgajā jomā dažādās valstīs atšķiras. Tas ir potenciāls sarežģītums piegādātājiem no citām valstīm.

- **Paziņojumu publicēšana**, ja vispār ir paredzēta, tiek veikta īpašos nacionālajos preses izdevumos, kuru saturs, iznākšanas biežums un izplatīšanas veids dažādās valstīs atšķiras.
- Nacionālajos tiesību aktos paredzētās **iespējas atkāpties no publicēšanas** pienākuma ir ļoti plašas un atšķiras dažādās valstīs.
- **Tehniskās specifikācijas** bieži ir ļoti detalizētas un balstītas uz dažādiem standartiem.
- Piegādātāju **atlases kritēriji** dažās valstīs ietilpst spēja piedāvāt apakšlīgumus vai citāda veida ekonomiskos labumus vietējiem uzņēmumiem (offset arrangements), un lielākajā daļā valstu - konfidencialitāte un piegādes drošība, kuras definīcija ir vispārīga un novērtējums notiek pēc dažādiem principiem, piemēram, atkarībā no preču izcelsmes vai piegādātāja nacionālās piederības.
- **Pakļaušana iepirkuma noteikumiem** galvenokārt tiek veikta ar sarunu procedūru starpniecību, kuru nosacījumi atšķiras, it īpaši attiecībā uz sarunu diapazonu un iespējām mainīt līguma priekšmetu.
- Līgumu **piešķiršanā** izšķirošo lomu spēlē piedāvājuma saimnieciskais izdevīgums. Taču piegādes drošību un iespēju piedāvāt ekonomiskos labumus vietējiem uzņēmumiem (offsets) dažas valstis no jauna ņem vērā šajā posmā.

Augstākminēto šķēršļu dēļ dažas ES dalībvalstis saskaņo nacionālo oficiālo laikrakstu saturu un publicēšanas veidu un ievēro atklātākas iepirkuma procedūras Rietumeiropas Bruņojumu Grupas (WEAG)⁹ starpvaldību politiskā nolīguma ietvaros. Diemžēl šī sistēma, kaut arī balstīta uz labi pārdomātiem principiem, ir spējusi nodrošināt tikai nelielus uzlabojumus attiecībā uz caurskatāmības un konkurences līmeni, jo tā nav juridiski saistoša.

3.3 Sadarbības programmu īpašās procedūras

Līdzās nacionālajiem režīmiem, starpvaldību nolīgumos paredzētie speciālie noteikumi tiek izmantoti iepirkumos, kas attiecas uz kopējām bruņojuma programmām¹⁰. Ņemot vērā to, ka valstis, kas piedalās šajās programmās, iegulda to realizācijā ievērojamus līdzekļus, investīciju taisnīgas atdeves princips parasti nosaka pasūtījuma piešķiršanu.

⁹ 16 dalībvalstis, no kurām 14 ir Eiropas Savienības valstis (BE, DK, DE, EL, ES, FR, IT, LU, NL, PT, UK, AT, FI, SE), 1990. gadā ir pieņēmušas un 1999. gadā aktualizējušas vadlīnijas atklātas konkurences veicināšanai.

¹⁰ Šie līgumi galvenokārt ir iesniegti caur specializētām aģentūrām vai NATO aģentūrām, kas darbojas to valstu vārdā, kas piedalās attiecīgajā programmā.

Lai novērstu šīs prakses izraisītās augstās izmaksas, 1996. gadā tika izveidota Starpvalstiskā aģentūra OCCAR¹¹, un 2000. gadā tai tika piešķirts juridiskās personas statuss. Tās konkurenci veicinošais līgumslēgšanas režīms paredz aizstāt "taisnīgās atdeves" principu programmu līmenī ar "vispārējo taisnīgās atdeves" principu, kuram jābūt ievērotam vairāku gadu un programmu šķērsgrīzumā. Tomēr jāatzīmē, ka tā efektivitāte būs atkarīga no Organizācijas vadībā nodoto jauno programmu skaita.

Kopumā šie centieni nav devuši apmierinošus rezultātus, tāpēc dalībvalstis ir nesen izveidojušas Eiropas Aizsardzības aģentūru Eiropas Savienības vienotajā institucionālajā ietvarā (Padomes uzraudzībā), kuras uzdevums cita starpā būs, konsultējoties ar Komisiju, veicināt konkurētspējīga Eiropas aizsardzības preču un pakalpojumu tirgus īstenošanu¹².

II PĀRDOMU VIRZIENI, LAI DEFINĒTU DARBĪBU EIROPAS LĪMENĪ

Augstāk sniegtais izklāsts par situāciju aizsardzības preču un pakalpojumu iepirkumu jomā parāda, ka vairāki šķēršļi ierobežo Eiropas industriju pieejas iespējas dalībvalstu veiktajiem iepirkumiem, un tāpat arī to izaugsmes iespējas.

Tāpēc Komisija piedāvā turpināt debates par Kopienas mēroga pasākumu lietderību aizsardzības preču un pakalpojumu iepirkuma jomā. Šobrīd Komisija ir identificējusi divus iespējamus instrumentus, no kuriem viens aprobežojas ar pastāvošā tiesiskā ietvara skaidrošanu (1. §), bet otrs nosaka īpašus iepirkuma noteikumus aizsardzības jomā, ievērojot šī sektora īpatnības (2. §).

Šie instrumenti neliegtu dalībvalstīm veikt nepieciešamās papildu darbības, jo tie nevarēs sniegt izsmelto atbildes visos aspektos, kas saistīti ar aizsardzības preču un pakalpojumu iepirkuma īpatnībām. Tas galvenokārt attiecas uz piegādes drošības koncepciju, kura mainās attīstoties nacionālo drošības interešu konverģencei Eiropas ārējās, drošības un aizsardzības politikas ietvaros. Kopīgas pieejas pakāpeniska attīstība šajā jomā varētu vienkāršot Kopienas instrumentu piemērošanu. Tāpat, šie instrumenti veidotu lietderīgu pamatu veiksmīgai sadarbībai starp dalībvalstīm.

1. LABĀK IZSKAIDROT ESOŠO KOPIENAS TIESISKO IETVARU

Tiesiskā ietvara izskaidrošanu varētu veikt ar instrumentu, kas nav likumdošanas instruments, piemēram, ar Komisijas Interpretācijas paziņojumu. Šī instrumenta mērķis būtu izskaidrot pastāvošo Kopienas likumdošanu, lai atbildīgajām iestādēm atvieglotu tās piemērošanu un ieinteresētajiem uzņēmumiem – tās izpratni. Interpretācijas paziņojums varētu tikt pieņemts relatīvi īsā laikā.

Komisija sīkāk izskaidrotu Eiropas Kopienas Tiesas izklāstītos principus attiecībā uz EK līguma 296. pantu un konkrēti šo principu piemērošanu attiecībā uz iepirkumu aizsardzības jomā, lai praksē vienkāršotu robežas noteikšanu starp līgumiem, kas ietilpst izņēmumu

¹¹ Apvienotā Sadarbības organizācija bruņojuma jomā; ar zināmiem nosacījumiem atvērta visām dalībvalstīm, tā šobrīd apvieno tikai piecas valstis (DE, BE, FR, IT, UK).

¹² Vienota rīcība (Joint Action), kas izveido Eiropas Aizsardzības aģentūru (EDA) un ko 2004. gada 12. jūlijā pieņēmusi Padome.

kategorijā, un tiem, kas tajā neietilpst. Attiecībā uz pēdējiem arī turpmāk būtu jāpiemēro Kopienas tiesību akti – direktīvas, kas regulē iepirkumus valsts un pašvaldību vajadzībām.

Paziņojums kā tāds nebūtu juridiski saistošs, bet izskaidrotu juridiski saistošus principus un noteikumus. Tādējādi Komisijai, pildot savas EK Līguma piemērošanas uzraugošās institūcijas funkcijas, būtu jāpamatojas uz šo interpretāciju. Tāpat Komisijai būtu jāizdara operatīvi secinājumi, kas izriet no pastāvošo tiesību aktu šāda skaidrojuma pieņemšanas.

Jautājumi

1. Vai Jūs uzskatāt par lietderīgu/vajadzīgu/pietiekamu izskaidrot pašreizējo tiesisko ietvaru kā tiek augstāk piedāvāts?
2. Vai ir citi Kopienas režīma aspekti, kas būtu skaidrojami?

2. Papildināt Kopienas tiesisko ietvaru ar īpašu instrumentu

2.1. Mērķi

Kopienas tiesiskais ietvars varētu tikt papildināts ar jaunu likumdošanas instrumentu, kas regulētu iepirkumus aizsardzības jomā (preces, pakalpojumi un darbi), piemēram, direktīva ar mērķi koordinēt šo iepirkuma līgumu slēgšanas procedūras¹³. Šī direktīva ieviestu īpašu noteikumu ietvaru, kas piemērojami līgumiem, kas ietilpst EK Līguma 296. panta *ratione materiae* piemērošanas laukā, bet attiecībā uz kuriem nav attaisnojams izņēmums (Tiesas jurisprudences definēti nosacījumi). Šī direktīva tiktu piemērota iepirkumiem aizsardzības jomā, kas pašreiz ietilpst pastāvošo direktīvu piemērošanas laukā, taču tā ļautu panākt tiem vairāk atbilstošus noteikumus.

Tai būtu trīs galvenie mērķi:

- lielāka juridiskā drošība, jo tiktu atvieglota līgumu klasificēšana: (a) ietilpst „klasisko” direktīvu piemērošanas sfērā; (b) ietilpst jaunās direktīvas piemērošanas sfērā; un (c) neietilpst nekādā Kopienas juridiskajā ietvarā;
- plašāka informācija Kopienas mērogā par attiecīgajiem līgumiem un, līdz ar to, lielāka tirgus atvērtība ļautu Eiropas militārajai rūpniecībai piedalīties uz vienlīdzīgiem noteikumiem iepirkumu konkursos visās dalībvalstīs;
- zināmas elastības ieviešana, kas nepieciešama iepirkumu procedūrai attiecīgajā sfērā.

Šāds instruments varētu kalpot arī par atsauces materiālu tām valstīm, kas nolemtu neizmantot EK Līguma 296. panta paredzēto izņēmumu situācijā, kad tām ir tiesības to izmantot.

¹³ Tā būtu rīcība, kas analoga 1990. gada rīcībai, ņemot vērā pasūtījumu īpatnības ūdensapgādes, enerģētikas un transporta sektoros ar īpašas direktīvas palīdzību (pārdēvēta par 93/38 un grozīta ar 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/17/EK).

2.2 Saturs

- Tā **piemērošanas jomas** noteikšana varētu tikt balstīta uz direktīvas nosacījumiem pakļautās apbruņojuma kategorijas vispārējo definīciju un/vai uz sarakstu. Varētu tikt izmantots 1958. gada vai arī precīzāks un aktualizēts saraksts, piemēram, saraksts, kas iekļauts Uzvedības kodeksā bruņojuma eksporta jomā¹⁴.
- Pēc citos sektoros pastāvošo direktīvu parauga viens pants noteiktu, ka direktīva neliedz dalībvalstīm iespēju atsaukties uz 296. EK pantu, ievērojot Eiropas Kopienas Tiesas definētos nosacījumus. Turklāt tas noteiktu gadījumus, kuros šī **izņēmuma** piemērošanas nosacījumi ir skaidri un redzami izpildīti (piemēram, kodolbruņojums).
- **Pasūtītāji** būtu Aizsardzības ministrijas un aģentūras, kā arī citas ministrijas, kas veic militāro materiālu iepirkumu. Direktīvas piemērošana citām organizācijām, piemēram, jaunajai Aizsardzības aģentūrai, būtu jāprecizē attiecīgajām lēmējinstītūcijām.
- Direktīvas piemērošana neizslēdz to izņēmumu piemērošanas iespējas, kas atrunāti **PTO** nolīgumos, tādos kā Nolīgums par iepirkumiem valsts un pašvaldību vajadzībām.
- **Procedūrām** būtu jāgarantē caurskatāmības un nediskriminācijas principu ievērošana, ņemot vērā šo iepirkumu īpatnības. Risinājums varētu būt vispārēja sarunu procedūras uzsākšana, iepriekš publicējot iepirkuma paziņojumu. Sarunu procedūras uzsākšana bez paziņojuma publicēšanas varētu būt paredzēta konkrēti definētajos gadījumos, pamatojoties uz pastāvošajās direktīvās paredzētajiem izņēmumiem, un, ja nepieciešams, citos gadījumos, balstoties uz nacionāliem likumdošanas aktiem.
- **Publicēšana** varētu tikt veikta ar centralizētas sistēmas palīdzību Kopienas līmenī, izmantojot saskaņotu publikāciju biļetenu. Iepirkuma priekšmets varētu būt aprakstīts saistībā ar tehnisko izpildījumu, lai izvairītos no piegādātāju potenciālas diskriminācijas.
- Pieņemtajiem **atlases kritērijiem** ir jāļauj garantēt nediskriminējošu un vienlīdzīgu attieksmi pret uzņēmumiem un jāņem vērā aizsardzības līgumu īpatnības, piemēram, konfidencialitāti, piegādes drošību. Tāpat tiem ir jāņem vērā to, ka ražotājiem jāiegūst nacionālo drošības dienestu noteiktās atļaujas.
- Līguma **piešķiršana** notiks uz definēto kritēriju pamata. Tas izraisītu diskusiju par pakāpenisku atteikšanos no papildu nosacījumu uzspiešanas par labu pircējvalsts uzņēmumiem (skat. I. daļas 2.3 punktu).

¹⁴ Pievienots Padomes 1998. gada 5. jūnija Deklarācijai (8675/2/98, EKDP), kas rada bruņojuma eksporta politikas caurskatāmības mehānismu.

Jautājumi

3. Vai esošo direktīvu noteikumi Jums šķiet piemēroti/nepiemēroti attiecībā uz iepirkumu aizsardzības jomā? Precizējiet iemeslu!
4. Vai īpaša direktīva būtu lietderīgs/nepieciešams instruments, lai izveidotu Eiropas aizsardzības preču un pakalpojumu tirgu un stiprinātu Eiropas aizsardzības ražošanas un tehnisko bāzi?
5. Kāds ir Jūsu viedoklis par šīs iespējamās direktīvas izmantošanu attiecībā uz citu organizāciju, piemēram, Eiropas Aizsardzības aģentūras veiktajiem iepirkumiem?
6. Procedūras: vai sarunu procedūra ar iepriekšēju paziņojumu Jums šķiet piemērota iepirkumiem aizsardzības jomā? Kādas ir tās situācijas, kurās ir jāpieļauj sarunu procedūra bez iepriekšēja paziņojuma?
7. Piemērošanas joma: kāds būtu vispiemērotākais līdzeklis, lai definētu piemērošanas jomu? Ja vispārīga definīcija, tad kāda? Ja jauns saraksts, tad kāds? Vai ir nepieciešams definīcijas un saraksta apvienots lietojums?
8. Atbrīvojumi: vai Jums šķiet lietderīga/nepieciešama to militāro preču kategorijas definēšana, kuras netiktu iekļautas direktīvā?
9. Publicēšana: vai Jums šķistu piemērota centralizēta publicēšanas sistēma? Ja jā, tad kādā veidā?
10. Atlases kritēriji: kuri kritēriji, Jūsaprāt, ir jāņem vērā papildus esošajās direktīvās paredzētajiem kritērijiem, lai ņemtu vērā aizsardzības sektora īpatnības? Konfidencialitāte, piegādes drošība utt.? Un kādā veidā tos definēt?
11. Kā, Jūsaprāt, ir jāizturas pret „kompensāciju praksi” - offset practices (papildu nosacījumu uzspiešana par labu pircējvalsts uzņēmumiem)?

KONSULTĀCIJU VEIDS

Ar šo Zaļo Grāmatu tiek atklātas oficiālas konsultācijas, kas ilgs 4 mēnešus no publicēšanas dienas. To vadību un rezultātu apstrādi nodrošinās Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus ģenerāldirektorāts.

Zaļā Grāmata

Konsultāciju process

Konsultāciju noslēgums: 4 mēneši pēc Zaļās Grāmatas publicēšanas dienas

Ieinteresētās puses tiek lūgtas nosūtīt atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, kā arī novērojumus un ieteikumus uz norādīto adresi:

C/o Commission européenne, DG Marché Intérieur

« Livre Vert sur les marchés publics de défense »

Av. de Cortenbergh/Kortenberglaan 100 (1/100)

B-1049 Bruxelles

vai pa elektronisko pastu

(MARKT-D2-DPP@cec.eu.int)

Zaļā Grāmata ir pieejama arī šajā tīmekļa vietnē:

http://europa.eu.int/comm/internal_market/consultations

NB: Visi komentāri un ierosinājumi var tikt publicēti, ja vien autors īpaši nepieprasa to konfidencialitāti.